

LBRIS

We know
books

Irina Ordînskaia

MIRESELE LUI HRISTOS

Despre dragostea care a biruit lumea

Redactor: Diana-Cristina Vlad

Traducere după originalul în limba rusă: Irina Ordînskaia, *Монахини*.

© Irina Ordînskaia

© Editura Sophia, pentru prezenta ediție

ISBN 978-973-136-878-8

Descrierea CIP poate fi consultată
la Biblioteca Națională a României

Traducere din limba rusă
Diana Guțu

EDITURA
Sophia

București

CUPRINS

1. Cooperativa.....	5
2. Arestarea maicii starețe.....	37
3. Ust-Țilma.....	65
4. Nerița.....	91
5. Întoarcerea.....	121
6. Satul Sverdlovo.....	147
7. Arestările.....	171
8. „Grabnica ascultătoare”.....	199
9. Ultimele maici.....	233
10. Epilog. Renașterea.....	267

*Cartea este un omagiu
adus monahilor și monahiilor,
care au pățimit în anii de prigoană
asupra Bisericii*

CAPITOLUL I

COOPERATIVA

Într-o dimineață rece de la sfârșitul lui septembrie, atât de devreme, încât zorii nici nu începuseră să mijcască, pășind prudent în întuneric pe aleile acoperite cu frunze putrede și mirositoare, maicile se îndreptau spre biserică la Miezonoptică. Din pricina veșmintelor negre, siluetele lor, mișcându-se în întuneric fără grabă, erau aproape invizibile. Cele câteva alei trasau drumul spre biserica Sfântului Nicolae. În întunericul din jur se distingeau numai profilurile clădirilor, luminate nu se știe în ce mod, căci nici luna, nici stelele nu se iviseră pe cerul posomorât.

Candelele deja pâlăiau în fața icoanelor din biserica rece. Lumânările, care se găseau din ce în ce mai greu, erau folosite cu chibzuială, motiv pentru care se aprindeau câte una, pe rând, după începerea slujbei.

Maicile își ocupară locurile obișnuite, uitându-se la sta-reța Olimpiada, care ședea îngândurată în strana ei. Slujba începu. Răsună vocea citeței. În biserica goală ecoul rugăciunilor era reflectat de pereți și cupole. Liniștea apăsătoare fu umplută de cuvinte înaripate, adresate lui Dumnezeu, dar uneori părea că aceste sunete se împleteau cu rugăciunile rostite în taină de fiecare dintre maici.

În biserică se rugau zilnic numai viețuitoarele mănăstirii. Puțini țărani din satul Akatovo, situat lângă așezământ,

riscău să vină la slujbă. Pelerinii apăreau și mai rar, de obicei în zile de sărbătoare. Poporului chinuit, sărăcit, speriat de ateismul îndârjit nu-i mai ardea de vizitarea lăcașurilor sfinte. Pentru lume, mănăstirea își încetase existența cu opt ani în urmă, adică în anul 1919. Noile autorități au decis că așezământul monahal trebuie înlocuit cu o cooperativă agricolă. Înlocuirea aparentă a denumirii nu a produs nici o schimbare în viața maicilor, căci așezământul continua să existe după obișnuita-i rânduială. Călugărițele munceau, ca de obicei, îndeplinindu-și ascultările, afierosind o bună parte din timp rugăciunii. Însă lumea le presa, bătea în zidurile mănăstirii, distrugând și smulgând din brațele lor poporul atât de credincios lui Hristos până nu de mult. După zece ani de luptă cu noile autorități, mănăstirea-cooperativă număra puțin peste treizeci de maici dintre cele o sută șazeci pe care le avusese înainte de revoluție. Locuitorii din împrejurimi, fără căpătâi și flămânzi, se aciuau, de asemenea, pe lângă maici, în cooperativă muncind împreună cu ele șazeci de țărani.

Miezonoptica se transformă ușor în slujba de dimineață. Părintele Vladimir, care venise între timp la biserică, o începu cu voce răgușită. Maicile de la strană, înviorate și trezite de-a binelea, îi țineau isonul, cântând uniform, cu voci limpezi. Treizeci, treizeci de credincioase – nu erau chiar puține! Pentru cele plecate ele se rugau cu durere, iar pe acestea – care suportaseră zece ani de prigoane – maica Olimpiada le privea acum cu o dragoste deosebită, așa cum își privea părinții copiii devotați și ascultători.

Când veni vremea să se tragă clopotele de începerea slujbei, toate maicile prezente în biserică, ba chiar și preotul, se ghemuiră și se uitară unii la alții: nu puteau să se obișnuiască defel cu faptul că, în momentul în care ar trebui să răsun

dangățul clopotelor, umplând cu cântul lor cerul de deasupra mănăstirii, a satului, a pădurilor din împrejurime, liniștea stăpâna deja de două săptămâni. În aceste clipe tăcerea devenea absolută, golul înlocuia până și aerul din jurul bisericii, absorbind toate sunetele, ca o mlaștină. Clopotnița amuțise, iar oamenii erau speriați de tăcerea ei. Ca un om care își pierde vocea și, chinându-se să spună ceva, nu poate, și-ți este milă de el din adâncul sufletului, iar cuvintele lui nerostite par a fi cele mai importante și necesare...

Clopotnița tăcea.

La ordinul lumii furioase dispăru sunetul care chema la Utrenie, care trezea sufletele, curăța văzduhul din jur, care atrăgea îngerii. Clopotele nu mai aveau dreptul de a cânta melodiile praznicelor, de a dăruii dangăte dătătoare de bucurie. Nimeni nu mai putea să vadă nici priveliștea de la înălțimea clopotniței – vederea plăcută dinspre așezământul din suburbia Moscovei de la marginea satului Akatovo, pe care îl ocolea râul Nudol, înconjurându-l din trei părți și ascunzându-se apoi în pădure. Bisericile, cimitirul mănăstirii, chiliile maicilor, zidul dimprejurul clădirilor – toate acestea alcătuiau de la înălțimea clopotniței un peisaj cu totul îmbucurător pentru inima oricărui pictor. Priveliștea era deosebit de frumoasă toamna – frunzișul viu colorat reliefa pădurile din împrejurime, asemenea unui decor al mănăstirii.

Însă ușa care ducea spre scara clopotniței fusese bătută în cuie de milițienii și comsomoliștii care năvăliseră pe neașteptate. Totodată, avertizaseră că în scurt timp clopotele numărate de ei vor fi date jos și trimise la topit.

Slujba devenea din ce în ce mai înflăcărată. În semiîntunericul bisericii, unde lipsa de lumină se contopea cu hainele cernite ale maicilor, se conturau fețele lor albe și luminoase. Ochii, care reflectau licărul lumânărilor, străluceau cu

însuflețire. Părea că nu mai sunt treizeci, ci mai multe: rându-
rile de candelă luminau icoanele în așa fel, încât sfinții din ele
parcă prindeau viață, scrutându-i pe oamenii care se rugau...

Deosebit de viu era chipul Maicii Domnului „Grabnic
ascultătoare” – cea mai cinstită icoană a mănăstirii. Aceas-
tă icoană a Maicii Domnului, primită în dar de la mona-
hii athoniți, era foarte îndrăgită, iar maicile o numeau cu
duioșie pe ascultătoarea cea grabnică – egumena lor. Zi de
zi, noapte de noapte, se rugau cu atâta râvnă și osârdie în fața
ei, încât la această icoană se întâmplau minuni, oamenii că-
pătau ajutor în necazurile lor.

Maica Domnului Îl îmbrățișa cu gingășie pe Fiul său, Ca-
re stătea pe genunchi, zâmbind blând și foarte discret. Chi-
pul ei plin de lumină părea de-a dreptul viu, însuflețit. Năs-
cătoarea de Dumnezeu era înfășurată într-un omofor brodat
pe margini cu aur; în această dimineață în biserică era foarte
frig și umed.

Pe vremuri, în Athosul cel călduros, icoana Maicii Dom-
nului se afla în trapeza mănăstirii Dochiariu, adică la bucătă-
rie, acolo unde era, desigur, cald și plăcut. Însă un călugăr ne-
glijent nu se îngrijea cum trebuie de curățenia chipului sfânt,
fiind leneș la ascultare: făclia lui aprinsă acoperise cu fum
negru chipul frumos al Maicii Domnului. Într-o zi, se auzi
o voce care îi porunci trapezarului nepăsător să nu mai trea-
că cu făclia pe acolo. Pentru că nu s-a supus, Maica Dom-
nului l-a pedepsit cu orbirea. Orbul a plâns îndelung în fața
icoanei, implorând mila Împărătesei cerurilor. Cu pocăință,
îi cerea iertare ziua și noaptea. Ea s-a îndurat de nefericit și
i-a redat vederea. După aceea, le-a poruncit tuturor oame-
nilor să se roage la această icoană, făgăduind că nu va trece
cu vederea pe nici un creștin care va alerga la ea, ci-l va as-
cultă grabnic și-l va milui. Prin urmare, la porunca Maicii

Domnului, această reprezentare a fost numită „Grabnic as-
cultătoare”. De atunci, pe Muntele Athos se fac slujbe în fața
acestei icoane. Monahii athoniți au făcut o copie a odorului,
pe care au adus-o în Rusia și au dăruit-o mănăstirii din satul
Akatovo, situat în suburbia Moscovei.

Spre sfârșitul slujbei, în biserică se făcea din ce în ce mai
multă lumină. Zorii încețoșați se transformau repede și de-a
binelea în dimineață. Când slujba se termină, monahiile se
îndreptară, asemenea unui pârâiaș, spre închinare la icoana
„Grabnic ascultătoare”, cerându-i binecuvântare pentru ziua
care începea. Apoi, punând metanie în fața catapetesmei, ple-
cară în grabă la ascultări.

Înclinându-și capul în semn de salut către maica stareță,
plecă în grabă și părintele. Numai două surori începătora-
re rămăseră să facă în liniște curățenie în biserică. Mai în-
tâi, așezară cu grijă restul de lumânări nearse în cutii specia-
le. Surorile se mișcau cu grijă, fără a ridica privirea la maica
stareță, care rămăsese singură cu gândurile ei în fața icoanei
„Grabnic ascultătoare”.

Numai Domnul și Maica Domnului știa ce se va întâm-
pla în viitorul apropiat cu mănăstirea, cu viața ficelor ei, ca-
re au venit aici pentru a-și mântui sufletul și a duce un trai
bineplăcut lui Dumnezeu!

Însă ele nici nu-și imaginau ce aveau să pătimească. Clo-
potele mănăstirii amuțiseră, adesea primeau vizite din par-
tea inspectorilor, care inventariau asiduu proprietatea așeză-
mântului, care acum aparținea cooperativei. În ziarele raio-
nale începură să apară articole cu solicitarea de a fi închisă
cooperativa agricolă, pentru că în realitate ea funcționa
ca mănăstire, în care se înălțau în continuare rugăciuni lui
Dumnezeu. Maica Olimpiada presimțea că în curând așe-
zământul ar putea fi distrus. Însă nimeni nu putea să le con-

damne pe roabele lui Dumnezeu, nimeni nu avea puterea de a le pedepsi în acest fel. Numai Domnul și Maica Lui Preacurată puteau hotărî destinele oamenilor.

Maica Olimpiada stătea în fața icoanei, pătrunzând cu privirea chipul familiar până la ultima linie. În semiîntunericul bisericii, Maica Domnului părea plină de pace și liniște, privind-o pe stareța duios, dar cu o mâhnire ascunsă, cu un zâmbet trist, cuprinsă parcă de milă.

O bucată de vreme maica șoptise rugăciuni aplecată în fața icoanei.

– Stăpână!, se adresă în cele din urmă cu voce tare și căzu în genunchi.

O durere nespusă îi străpuse trupul și abia reuși să-și înăbușească geamătul: de mulți ani o chinuia o boală de picioare, ulcerele varicoase se vindecau greu, iar lângă plăgile cicatrizate se formau noi pete de sânge și nu se mai termina această năpastă. Pentru stareța cea bolnavă statul în genunchi era o suferință. Surorile, care știau cât este de bolnavă, se speriară, gata să-i sară în ajutor. După o vreme, sprijinindu-se cu palmele în podea, stareța se stăpâni, apoi se îndreptă și repetă:

– Stăpână!

În urmă cu mulți ani, când maica Olimpiada se numea încă Vera și făcea ascultare la sfeșnicul de lângă icoana „Grabnic ascultătoare”, în timpul slujbelor, acesta era acoperit întotdeauna de flăcările lumânărilor aduse ca prinos, nerămânând nici un loc liber. Biserica era ticsită de credincioși, care cu cântul lor țineau isonul corului mare de maici, sărutau cu lacrimi icoanele și stăteau în picioare cu evlavie în timpul slujbelor lungi de mănăstire.

Într-o zi, după ce șterse cu o cârpă albă, curată și bine călcată sticla din fața chipului drag al Maicii Domnului și se

pregăti să aprindă în sfeșnic o lumânare mare și aromată de ceară, Preacurata îi zâmbi senin din icoană, își întoarse capul și aranjă cu mâna liberă năframa purpurie.

Era imposibil!

Însă Pruncul, Care stătea pe genunchii Maicii, Se ridică puțin, întinse mânuța către oamenii din biserică și zâmbi, de asemenea, cu bucurie.

Rasofora Vera – viitoarea stareță Olimpiada – încremeni cu evlavie, temându-se să se miște și să sperie minunata vedenie. Dar în acel moment, cineva o împinse ușor în spate, șoptind: „Maică, aprindeți lumânarea!” Fu suficient să se clintească preț de o secundă, să clipească doar, că vedenia se și topi, iar în locul Pruncului și al Preacuratei Maici vii în față-i apărură din nou numai chipul lor.

Amintirea acestei arătări rămase pentru totdeauna în inima maicii Olimpiada, apărând în mintea ei la fiecare rugăciune în fața icoanei făcătoare de minuni. Acum ea știa sigur că în spatele acestor chipuri stau chiar Maica Domnului și Pruncul. Trebuie doar să Li se adreseze cu inimă curată și rugăciune sinceră, ca să-i răspundă negreșit.

– Stăpână!, se adresă stareța pentru a treia oară către Maica Domnului.

Nu mai rosti nimic cu voce tare, știind că Preacurata îi vede sufletul și durerea pentru maicile încredințate ei, pentru mănăstirea persecutată, pentru tăcerea clopotelor, pentru bisericile goale. Inima monahiei striga de durere, repetând cuvintele rostite de Mântuitorul în presimțirea pătimirilor, iar sufletul îi era scaldat în lacrimi: „Doamne, treacă de la mine și de la pruncii mei acest pahar pe care mi l-ai dat! Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, roagă-L pe Fiul tău să Se milostivească!”

În biserică domnea liniștea – aproape desăvârșită, căci într-un colț îndepărtat, lângă o coloană, plângeau cele două ti-

neresurori. Terminând curățenia, ele se ascuseseră într-un ungher întunecat. Fie înțelegeau ce necaz le aștepta pe toate, fie le era pur și simplu milă de stareță, simțindu-i durerea.

Maica Olimpiada își făcu de câteva ori cruce și se închină până la pământ, împăcată parcă cu acceptarea absolută a oricărei hotărâri a Domnului cu privire la viitorul mănăstirii, oricât de amară ar fi aceasta, lăsându-se călăuzită în totalitate de voia cerească, punându-și nădejdea în ocrotirea Preasfinței Fecioare.

Maica încercă să se ridice, dar nu reuși, ci doar se clătina. Surorile săriră și, cât ai clipi din ochi, ajunseră lângă ea, o prinseră de braț și o ridicară pe egumenă în picioare cu oarecare efort. Așteptară, câtă vreme ea stătu cu ochii închiși, încercând să facă față durerii provocate de un spasm. Calmându-se, maica le zâmbi gingaș fetelor, care o priveau speriate:

– Aduceți-mi cârja!

Una dintre fete se dădu ușor la o parte, maica dădu din cap în semn de recunoștință, încredințându-le că totul e bine și poate să meargă:

– Mania, cârja este pe locul meu. Adu-mi-o!

Egumena Olimpiada, sprijinindu-se în toiag, porni încet, cu atenție. Surorile o priviră o vreme, apoi se repeziră în urma ei, o ajunseră în pridvor, făcură, fără a se înțelege în prealabil, câte o plecăciune adâncă, își încrucișară brațele și o rugară:

– Binecuvântați, maică!

– Domnul fie cu voi!

Le întinse pe rând crucea mare și frumoasă, ce atârna la gâtul ei. Ele o sărutară. Stareța Olimpiada se uită atent la fete:

– Nimănui să nu spuneți ce-ați văzut! Mergeți la ascultările voastre!

Fetele mai făcură o plecăciune și fugiră în biserică. Încet, sprijinindu-se în cârjă, maica stareță se îndreptă către chilia sa.

Spre sfârșitul lui octombrie, când copacii aproape se defrunziseră, începu să fulguiască din când în când. De altfel, fulgii erau atât de mici, încât semănau cu niște crupe și se topeau instantaneu, înainte de a ajunge pe pământ. Recolta ogoarelor fusese culeasă de mult, pământul era arat și îngrășat cu balebă. Răzoarele drepte ale grădinii mănăstirești erau golite, legumele, mutate în beciuri. Vacile se scoteau la pășune mai rar, cu toate că mai rămăsese ceva iarbă pe câmp, fiindcă ele se întorceau atât de murdare, încât, înainte de a le mulge, trebuia spălată fiecare în parte. De aceea, era mai simplă hrănirea lor direct în grajd. Din cauza ploilor dese și a vânturilor reci, nici găinile nu-și arătau ciocul din cotineăț. În plus, se ouau mai puțin, suferind din pricina frigului ce se apropia și a zilei ce se micșora.

La cooperativa agricolă Aleksandr Nevski țărani își primiră partea de recoltă câștigată. Sezonul muncilor grele se apropia de sfârșit. Sătenii se pregăteau de iarnă.

Dis-de-diminează, la mănăstire, câteva maici adunau de pe jos cu niște mături mari frunzele murdare, putrede, care-și pierduseră frumusețea. Apoi le așezau în saci, pentru a le arde dincolo de hotarele mănăstirii.

Făcându-și cruce și închinându-se până la brâu înspre biserica Sfântului Nicolae, unde ducea o alee lată și dreaptă de la intrarea pe teritoriul mănăstirii, pe poartă mai degrabă dădu buzna decât intră un bărbățel sprinten pe nume Andriușa, scoțându-și din mers căciula uzată, de o culoare nedefinită, pe care o purta atât iarna, cât și vara. Haina lui de când lumea nu se schimba. Uneori își punea doar o sfoară nouă, cu care își lega la brâu cămașa matlasată și traista veche, uzată, roasă până la găuri.

Andriușa venea la mănăstire întotdeauna pe neașteptate. Putea să dispară pentru o bucată bună de timp și să apa-